

AGRU IN VICARIATUL MARAMUREȘ

Suplimentul Organului „Dumineca“.

Administrația: Biroul AGRU-lui Sighet, Piața Unirei No. 25.

Apare deodată cu „Dumineca“.

Prețul 1 Leu împreună cu „Dumineca“.

Enciclica în partea a doua arată că principiile cuprinse în enciclica leonină, fac baza fundamentală a învățături catolice asupra problemei sociale.

(Urmare.)

Enciclica în a doua parte stabilește mai întâi, că biserica catolică „are dreptul și datorința potrivit cu autoritatea supremă de care dispune, a se pronunța în chestiunile sociale și economice,“ desigur că nu în partea lor tehnică, ci în tot ce este în legătură cu legea morală.

Depozitul adevărului încredințat bisericii supun acestei autorități supreme de a judeca — fără restricție — atât afacerile sociale, cât și cele economice.

Cu toate că economia și doctrina morală, fiecare în domeniul lui se bazează pe principii proprii, ar fi greșită afirmarea, că domeniul economic și cel moral sunt atât de departe unul de altul, încât primul să nu atârne de loc de al doilea.

Conform învățături neîntrerupte a bisericii, proprietatea ca un drept se prezintă sub două aspecte distincte, particular și public. Biserica a învățat întotdeauna că dreptul proprietății particulare este dăruit de natură, adică de însuși Creatorul, autorul naturii. Inșă trebuie băgat bine de seamă ca să nu ne lovim de o îndoită di-

ficultate. Dacă desființăm sau slăbim caracterul social și public a dreptului de proprietate, ajungem sau ne apropiem de „individualism,“ în fața căruia tot ce este în afară de individ, dispore, iar dacă respingem, sau slăbim caracterul particular și individual al aceluiaș drept, ajungem sau ne apropiem fără să vrem de „colectivism,“ unde individul dispore și se contopește în colectiv.

Cine nu ține socoteală de aceste considerații, ajunge în mod inevitabil la „modernismul“ moral, juridic și social, după care învățatură biserica catolică ar trebui să cedeze, să se adapteze și modernizeze, puțin în unele din învățăturile ei, în conformitate cu preținsele rezultate a științelor morale, juridice șcl.

Ce privește proprietatea și datorințele unite cu dânsa, trebuie să distingem dreptul de proprietate, de folosința ei. Dreptatea comutativă, — adică aceea, care pretinde ca în valoare egală, drepturi se pot numai înlocui unul pe altul, — nu permite, ce cu nedrept pretind unii, că dreptul de proprietate și folosința proprietății sunt în aceleași cadre îngrădite, și este o greșală și mai mare a spune, că dreptul de proprietate slăbește sau că se și pierde chiar prin abuz sau nefolosință. Ca proprietarii să nu se folosească de proprietate, decât în mod cinstit, nu este ceva ce privește dreptatea, ci alte virtuți, a căror împlinire nu se poate cere pe cale juridică.

Din caracterul social a dreptului de proprietate rezultă că trebuie să avem în

vedere lângă folosul individual și cel comun. Determinarea acestor datorii, când aceste nu izvoresc din legea naturii, aparține autorității publice. Însă autoritatea publică nu se poate folosi de acest drept în mod arbitrar. Trebuie să rămână nealterat dreptul proprietății particulare și dreptul transmiterii bunurilor prin moștenire, drept pe care statul nu-l poate suprima, „fiindcă omul a existat mai înainte ca statul și fiindcă societatea domestică a existat înainte de societatea civilă.”

Statul nu are dreptul să îngreuneze cu taxe și impozite proprietatea particulară în așa măsură ca să o distrugă, pentru că dreptul de proprietate particulară nu izvoresște din lege omenească, ci din ceea a naturii, însă statul poate să modereze folosința și să o acomodeze interesului comun.

Nu este lăsat în voia omului de a se folosi după plac de veniturile superflue, adecă de acele, de cari nu are lipsă pentru un trai potrivit stării sale, ci este dator să facă pomană, binefaceri, să fie darnic. Întrebuințarea veniturilor mari în opere, cari dau de lucru și prilej de câștig la mulți, este, după sf. Toma de Aquin, o operă virtuoaasă.

Proprietatea în timpurile primitive s'a câștigat prin ocuparea unui lucru fără stăpân. Res nullius cedit primo occupanti — zice dreptul roman. Proprietatea de altminte se câștigă de obicei prin industrie și muncă. Dacă cineva dă o formă nouă, sau mărește valoarea prin muncă și industrie, se înțelege de sine că folosul e acelaia care l-a lucrat.

Cu totul se schimbă natura muncii, dacă se exercitează în folosul altuia și cu un capital străin. La aceasta se referă acel adevăr din enciclica leonină că „avutul public, nu provine decât din munca lucrătorilor.” Cea mai mare parte a bunurilor cari formează bogăția popoarelor este un produs de mâini omenești, fie manual, fie pe cale

mechanică. Însă ar fi zădarnică sfortarea omenească, dacă Dumnezeu nu ar dăru — gratuit, — bogățiile și capitalul natural, cari trebuiesc folosite după legea naturii, după voința lui Dumnezeu, exprimată întrinsa, ca adeca fiecare lucru să-și aibă stăpânul său. Din ce rezultă, că capitalul și lucrul sunt inseparabil legați laolaltă, neputând să producă ceva unul fără altul.

Timp îndelungat capitalul și-a răpit totul. Tot ce se producea și câștigul întreg socotea că este al lui, lăsând muncitorului abia atâta ca să nu moară de foame. Ei susțineau că print'o lege imutabilă economică, întreg produsul aparține capitalului și că lucrătorii trebuie să rămână proletari.

Proletarii, la rândul lor au susținut, că în afară de un minim de lipsă pentru refacerea capitalului, lucrătorul trebuie să beneficieze de întreg produsul și câștigul. Față de aceste pretenții deopotrivă nedrepte, dreptatea socială pretinde, că nici o clasă socială nu poate să excludă pe cealaltă de a avea parte în câștig. Aceasta împărțire trebuie să se conformeze cu normele bine-lui comun și a dreptății sociale, însă nici decum așa cum o vedem astăzi, că față de puțini foarte bogați, stă un număr imens de săraci.

(Va urma.)

Deprindere de virtute pentru membrii Agrului

de la 7 Maiu până la 14 Maiu :

Toate cugetele, sentimentele, lucrările și răbdările mele le voi oferi în cinstea Preacuratei Vergure Maria, a cărei lună este Maiu.

Voiu purta medalia cu chipul Mariei.